

er den tiltalende Aabenhed, med hvilken Udenrigsministeriets Raadgiver i Folketet her konstaterer *Fakta* i den bestaaende Udvikling, og det er et andet Billede end den vidtgaende Optimisme, forekommer det mig, der karakteriserede den højtærede Udenrigsministers Udtalelser. Thi de Udtalelser, den højtærede Udenrigsminister fremsatte her i Aftes, gav et Billede, der var fuldt af Doktriner, men som ikke svarede til den virkelige Udvikling. Jeg kunde virkelig ønske, at den højtærede Udenrigsminister havde Ret; jeg sympatiserer saa fuldt ud med de Ønsker, der laa bagved en Opfattelse som den, den højtærede Udenrigsminister gjorde sig til Talsmand for; jeg mener mangfoldige Gange, naar jeg har haft Lejlighed dertil, at have givet Udtryk for, i hvilken Retning mine Sympatier og Bestræbelser gaar paa internationalt Omraade og i mellemfolkeligt Samarbejde; jeg kunde, som sagt, ønske, den højtærede Udenrigsminister havde Ret, men han *har* ikke Ret, og det Billede, som tegnede her, svarer ikke til de Realiteter, som i Virkeligheden har bestemt den folkeretlige Udvikling efter Krigen.

Jeg skal i øvrigt paa dette sene Tidspunkt ikke komme dybere ind paa de Udtalelser, den højtærede Udenrigsminister fremsatte om de folkeretlige Synspunkter. Han søgte at afsvække den Betydning, man kunde tillægge vore Haagkonferencedelegeredes Indberetninger i sin Tid om Udlandets Opfattelse af Neutralitetsforpligtelserne, og henviste til, at det var jo den Gang, og der fandtes dog ogsaa i andre Lande, f. Eks. i Danmark, store Partier, som ikke vedkendte sig den Opfattelse allerede den Gang. Ja, de fandtes i Danmark, men det var vist ogsaa det eneste Sted, hvor saadanne fandtes; under Forhandlingerne paa Haagkonferencerne kom saadanne Stemninger overhovedet ikke til Udtryk, hvad der netop urgeredes meget stærkt i Indberetningen fra vore delegerede. Og at Forholdene er ganske de samme endnu, det viser, forekommer det mig, de Forhandlinger, der i Aar er ført i Genève, med tilstrækkelig Tydelighed; det viser hele den Rapport, som ledsager Genève-Protokollen, den saakaldte Politis-Rapport, det viser den ofte omtalte Debat i Folkeforbundets første Kommission, som jeg kun tager som Udtryk for de Opfattelser, der gør sig gældende i Udlandet med Hensyn til de almindelige Pligter, man mener Staterne har at følge og at opfylde. Jeg kan paa ny henvise til de Udtalelser, jeg tidligere har citeret af den afgaaede svenske

radikale Justitsminister Hr. E. Løfgreen, de svarer ogsaa ganske til de Udtalelser, som den østerriske Udenrigsminister Hr. Benesh paa ny har gjort sig til Talsmand for i sin store Tale den 30. Oktober nu i Aar i Genève. Jeg understreger kun alt dette, for at man skal være klar over, hvorledes Udlandets Opfattelse, ledende, bestemmende Kredses Opfattelse er i Udlandet af det Grundproblem, der rejses her til Drøftelse. Hvilken Betydning man vil tillægge dette, hvilken Vurdering man har af det, beror selvfølgelig paa et personligt Skøn; men det er dog saa vigtige Hensyn, at det forekommer mig, at det er en ansvarlig Statsregerings og en ansvarlig Lovgivningsmagts Pligt i saa Henseende at være fuldt orienteret, for at man ikke skal være i Uklarhed over, hvilken Udlandets Opfattelse af disse principielle Spørgsmaal i Virkeligheden er.

Udenrigsministoren (Moltke): Paa dette sene Tidspunkt skal jeg fatte mig ganske kort med paa enkelte Punkter at besvare de til mig rettede Udtalelser. I første Linie vil jeg gerne tillade mig at sige til det ærede Medlem Hr. Holger Andersen, at jeg med ham beklager, at vi endnu ikke er færdige med Tilrettelæggelsen af Genfer-protokollen og den sig dertil sluttende Beretning. Det er et overordentlig omfangsrigt Arbejde, og Oversættelsen af disse Ting maa være overordentlig nøjagtig; det er umuligt at lave et Resumé af den Slags Ting. Men vi er snart færdige, og jeg haaber i en nær Fremtid at kunne lade det tilgaa Rigsdagen.

Det ærede Medlem Hr. Holger Andersen bemærkede, at jeg ikke havde tilsagt noget Exposé om den internationale Atmosfære, og at dette var noget usædvanligt; for det gjorde andre Udenrigsministre. Jeg skal indrømme, at han har Ret deri, for saa vidt som man selvfølgelig kan give et Exposé om sine Forhold, om Danmarks Forhold til andre Lande, men i denne Forbindelse vilde jeg anse det for rigtigt at undlade det, fordi man i sin Fremstilling meget let vilde komme til at give det Udseende af, at man drog det ene eller det andet frem til Fordel for det ene eller det andet Standpunkt under den her stedfindende Debat; det er jo noget ganske særligt at afgive et Exposé om den Slags Ting i Relation til en saadan Debat.

Det ærede Medlem Hr. Holger Andersen vendte tilbage til min Udtalelse i Gaar Aftes, hvor jeg sagde: „Det ærede Medlem Hr. Holger Andersen har anført Udtalelser